

תפ"ח (ירושלים) 55676-02-23 - מדינת ישראל נ' פלוני

תפ"ח (ירושלים) 55676-02-23 - מדינת ישראל נ' פלוני מחוזי ירושלים

תפ"ח (ירושלים) 55676-02-23

מדינת ישראל

ע"י ב"כ עו"ד מרים בן גל

נגד

פלוני

ע"י ב"כ עו"ד רמי עותמאן

בית המשפט המחוזי בירושלים

[16.02.2025]

כבוד השופטים ח' מאק-קלמנוביץ, מ' ליפשיץ-פריבס, א' סלע

מפרקליטות מחוז ירושלים - פלילי

גזר דין - נוסח מותר לפרסום

השופטת ח' מאק-קלמנוביץ:

האישום

1. הנאשם, קטין יליד 23.7.09, הודה ביום 24.11.24 בעבירה של רצח בנסיבות מחמירות לפי סעיף 300א(1)+(10) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), ונקבעה אחריותו לביצוע עבירה זו.
2. על פי עובדות כתב האישום, בתאריך 13.2.23 בסמוך לשעה 18:00 הנאשם יצא מבית דודתו במחנה הפליטים שועפאט והצטייד בסכין שאורך להבה כ-15 ס"מ, במטרה לבצע באמצעותו פיגוע טרור רצחני נגד כוחות ביטחון ישראליים, וזאת בתגובה לסרטון שראה מוקדם יותר. לשם קידום התכנית, הנאשם המתין לאוטובוס שיסיע אותו למקום בו יוכל לפגוש אנשי כוחות ביטחון, עלה לאוטובוס בקו 254, התיישב במושב האחורי והניח את הסכין בסמוך לרגלו, כדי שיוכל לשלוף אותה במהירות. כשהאוטובוס הגיע למחסום שועפאט, הנאשם נשאר עליו ולא ירד ממנו כנדרש על פי הנהלים, והמתין לאנשי כוחות הביטחון שיעלו לצורך בדיקה שגרתית. שוטר מג"ב אסיל סואעד ז"ל (להלן: המנוח), אשר היה באותה עת בפעילות ביטחונית במחסום, עלה על האוטובוס לבדוק את הנוסעים, ומיד אחריו עלה המאבטח נ"ג כשהוא נושא נשק מסוג תבור. כשהגיע המנוח לחלק האחורי של האוטובוס התרומם הנאשם מכסאו, אחז בסכין, ובעודו עומד על מדרגה התנפל על המנוח שעמד במפלס נמוך יותר. הנאשם לפת את המנוח בצווארו ודקר אותו באמצעות הסכין ברקתו השמאלית בכוונה לגרום למותו. הנאשם המשיך וניסה לדקור את המנוח פעם נוספת באזור הראש והצוואר, אך המנוח התגונן והתעמת עימו באופן שמנע את המשך הפגיעה. המאבטח שעמד מאחורי המנוח ירה 2 כדורים אל עבר הנאשם, בנסיון לנטרל אותו. אולם הנאשם לא נפגע מהירי, ואחד הכדורים פגע בירכו של המנוח. בעקבות הדקירה נגרם למנוח חתך עמוק ברקה השמאלית שהגיע עד לגולגולת באורך של 4 ס"מ, שכלל דימום. כתוצאה מהירי נגרמו למנוח פצעי כניסה ויציאה בירך שמאל וכן שבר בעצם הירך, אשר הובילו לדימום משמעותי. המנוח נפטר כעבור זמן קצר מאיבוד דם בדרכו לבית החולים.

מהלך הדין

3. במועד ביצוע העבירה היה הנאשם מתחת לגיל 14. בדיון שהתקיים ביום 21.3.23 הודה הנאשם במיוחס לו ונקבעה אחריותו לעבירה. על הנאשם חלה הוראת סעיף 25(ד) לחוק הנוער (שפיטה ענישה ודרכי טיפול) תשל"א-1971 (להלן: חוק הנוער), שקבעה, בזמנו, כי לא יוטל עונש מאסר על קטין שבשעת גזירת דינו טרם מלאו לו 14 שנה. מאז ביצוע העבירה שהה הנאשם במעון נעול.

4. התיק נקבע לטיעונים לעונש, אולם בשל הבקשה להגיש תסקיר נפגע עבירה בעניין משפחת המנוח התבקשה דחיה של הדין למועד שלאחר שמלאו לנאשם 14 שנים. בנסיבות אלו, הסניגור ביקש לוותר על קבלת תסקיר נפגע עבירה ולהקדים את מועד הטיעונים לעונש. בהחלטה מיום 27.6.23 נדחתה הבקשה, כך שמועד הטיעונים לעונש חל לאחר שלנאשם מלאו 14. בעקבות זאת הגיש ב"כ הנאשם בקשה לחזור בו מההודאה, ובסופו של דבר הבקשה התקבלה בהחלטה מיום 21.12.23, וקביעת אחריותו של הנאשם בוטלה. בתיק נשמעו מלוא הראיות וכן סיכומי הצדדים. בתום שמיעת הסיכומים, ביום 1.10.24, עלתה אפשרות שהנאשם ישקול פעם נוספת את עמדתו, ובדין שלאחר מכן, ביום 24.11.24, הנאשם הודה בכתב האיטום ונקבעה אחריותו בפעם השנייה. עדויות וראיות לעונש

5. במסגרת הראיות לעונש העיד בפנינו אחיו של המנוח, מוסטפא סואעד. הוא תיאר את קשייה של משפחת המנוח בעקבות רציחתו. המשפחה מתגוררת בצפון הארץ. העד מוסטפא ואח נוסף משרתים בכוחות הביטחון, ואח אחר עובד בשירות המדינה. העד הדגיש כי המנוח התגייס לשירות על אף שלא היה חייב בכך, והיה מתנדב מגיל צעיר. הוא תיאר את השבר הקשה שנגרם למשפחה כולה בעקבות הרצחו של המנוח, וכיצד השתנו חייהם של כל בני המשפחה, החברים והאנשים בכפר. לדבריו בני המשפחה מתקשים לישון בלילה, נזקקים לעזרה נפשית, ומעלים בדמיונם את המנוח מידי יום. האח הוסיף כי הוריו מתקשים לתפקד והזדקנו מאד בעקבות האירוע. הם חיים יום יום את הצער והכאב, מנסים בקושי לשרוד, והכאב קשה במיוחד בחגים ובחודש הרמדאן. כל זאת, לדבריו, בעוד חייו של הנאשם ומשפחתו ממשיכים כרגיל, והנאשם אוכל, שותה וחי את חייו. האח ביקש צדק בשם המשפחה, וביקש להטיל על הנאשם את העונש המקסימלי האפשרי. בזמן העדות ניכרו בעד הצער והקושי הרב, בצד השמירה על איפוק ועל שליטה עצמית המתחייבים מהמעמד. המאשימה הפנתה גם לסרטון המתעד את האירוע באוטובוס כראיה מטעמה.

6. שירות המבחן הגיש תסקיר נפגע עבירת המתה לפי סעיף 187(ב1) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] תשמ"ב-1982. המנוח אסיל היה השישי מבין שבעת ילדי המשפחה. בעת שנרצח היה בן 22 ו-3 חודשים. אחיו של המנוח משכילים והשתלבו במקומות עבודה שונים, רובם בשירותי הביטחון והשירות הציבורי. עורכות התסקיר התרשמו מתמונת נזק קשה ומורכבת במיוחד, שברקע לה הפתאומיות והאכזריות ברציחתו של המנוח, כשהמשפחה מנסה להבין את אשר אירע ולהתמודד עם אובדן הבן והאח האהוב. תואר כי בני המשפחה שבורים, שרויים באבל עמוק וחיים לא חזרו להיות כשהיו. הם חשים ריחוק ותלישות, והחמצה על כך שאסיל המנוח לא יוכל להגשים את תכניותיו ולמצות את פוטנציאל החיים. בשל הכאב והקושי שבמפגשים המשפחתיים, בני המשפחה מעדיפים שלא להתאסף כולם יחד בבית המשפחה, ולא לחוש בחסרונו של אסיל ז"ל. הם מתקשים לחוות הנאה ולתכנן תכניות לעתיד. בני המשפחה מתקשים להיפרד ומשמרים את זכרו של אסיל בצמידים שחילקו לזכרו, בענידת תכשיטים וקעקועים, וגם חדרו וחפציו האישיים נותרו כפי שהיו לפני מותו.

7. התסקיר כולל גם התייחסות פרטנית לאופן ההתמודדות והתחושות של כל אחד מבני המשפחה - הוריו, אחיו ואחיותיו של המנוח. בשל צנעת הפרט לא נתייחס לכל אחד ואחד מהם. עם זאת נציין כי בתיאורים אלה עלו, בין היתר, שאלות באשר להשתלשלות האירועים והנסיבות שהביאו למותו של המנוח, חשש לשלומם ומצבם של בני משפחה אחרים בעקבות הקושי להתמודד עם המשבר, תחושות בדידות וריקנות, הזדהות אישית עם המנוח אשר נגע בכל אחד מבני המשפחה בדרך ייחודית, וחיים בתחושת הישרדות יום יומית. חלק מבני המשפחה זקוקים לטיפול ולתמיכה בעקבות הרצח.

לנוכח תמונת הנזק הקשה, המליצו עורכות התסקיר להטיל על הנאשם, בין יתר רכיבי הענישה, פיצוי כספי משמעותי למשפחת המנוח.

8. שירות המבחן לנוער הגיש תסקירים בעניינו של הנאשם. מהתסקיר העיקרי שהוגש לקראת הטיועונים לעונש עולה כי הנאשם הוא בן למשפחה נורמטיבית המתגוררת במחנה הפליטים שועפאט, והוא האמצעי מבין חמישה ילדים. אביו עובד כקבלן שיפוצים ואמו עקרת בית. ההורים טענו כי מעשיו של הנאשם אינם משקפים את השקפת עולמה של המשפחה והם נדהמו לשמוע עליהם וגינו אותם. המשפחה אף התמודדה עם קשיים בעקבות המעשים, ביתם נהרס על ידי גורמי הביטחון בתגובה למעשי הנאשם, האב הפסיק את עבודתו למשך כשנה והם עברו להתגורר בדירה שכורה. אחד מאחיו של הנאשם היה במעצר מנהלי במשך מספר חודשים. עוד עולה מהתסקיר כי הנאשם לא הגיע להישגים גבוהים בלימודיו, אולם בדרך כלל לא היה מעורב באירועי משמעת ואלומות. קצין המבחן העלה אפשרות לרמה קוגניטיבית שאינה גבוהה, ליקויי למידה ומחסומים רגשיים שלא אובחנו, כמו גם ספק באשר לדיווחים על ההשקעה בנאשם בתחום הלימודים.

9. בהתייחס לעבירה, הנאשם תיאר את הרקע למעשיו כרגשי נקם כלפי כוחות הביטחון על רקע פגיעה בצעירים מסביבתו, ורצון לחזק את מעמדו. הנאשם הודה במעשיו, אולם קצין המבחן התרשם שלא מדובר בלקיחות אחריות מלאה עליהם, והנאשם לא הראה הבנה מלאה של משמעות המעשים או הבעת אמפתיה כלפי משפחת המנוח. הנאשם הוחזק במעון הנעול "נוף הים", והשתלב במקום עם עליות ומורדות. על פי האמור בתסקיר, צוות המעון הביע התלבטות בשאלה אם המשך השמתו של הנאשם במעון תהיה המענה הטוב ביותר לצרכיו האישיים והחינוכיים, ואם יש בה כדי לאיין את רמת המסוכנות הנשקפת ממנו. ברקע הדברים תוארו מהלכים שונים הנוגעים להשתלבותו הלימודית והחינוכית של הנאשם במעון, וכן התייחסותו לעבירה ועמדותיו האישיות, "אשר לעיתים מעידות על תחושות של הזדהות עם ערכים המנוגדים לחוקי המדינה. ----מגלה נטיה להאמין בערכים שמפרים את החוק והסדר החברתי, דבר שמצריך טיפול והכוונה נוספים על מנת להביא לשינוי מהותי בעמדותיו ובחשיבתו" (עמ' 9 לתסקיר). בסופו של דבר, שירות המבחן נמנע מהמלצה בעניינו של הנאשם. בימים האחרונים ביקש הנאשם לחזור לשהות במעצר, וכך נעשה.

טיעוני הצדדים

10. ב"כ המאשימה ציינה בטיעוניה כי המנוח קיפח את חייו בהיותו בתפקיד תוך הגנה על המדינה. היא הוסיפה כי מהתסקיר עולה שההחלטה ליטול את חייו של אדם התגבשה אצל הנאשם במשך כשנה, וביום האירוע הוא החליט לבצע את המעשה, הצטייד מראש בסכין ופעל מתוך מטרה ברורה. הנאשם יכול היה להימנע מעשיית המעשה בכל אחד מהשלבים שקדמו לו, אך המשיך בתכניתו: הוא עלה על האוטובוס, נשאר עליו בזמן הבדיקה הביטחונית, והמתין לבואו של המנוח. הנאשם דקר את המנוח דקירה עמוקה ברקה שגרמה מיד לדימום משמעותי, ולאחר מכן ניסה לדקור אותו פעם נוספת בפלג הגוף העליון, תוך עימות עם המנוח. לדבריה מותו של המנוח נגרם כתוצאה מאיבוד דם, וזה נגרם הן בשל הפציעה ברקה והן בשל פצע הירי ברגל. התובעת הוסיפה כי במקרה זה קיימות נסיבות מחמירות כפולות, הן התכנון המוקדם והשקילה, הן המניע של טרור. במצב זה, אילו היה מדובר בבגיר היה עונש חובה של מאסר עולם. מאחר שהנאשם הוא קטין, אין מדובר בעונש חובה.
- באשר להודאתו של הנאשם ולחזרה מהודאה, ב"כ המאשימה ציינה כי בסופו של דבר התיק נוהל במלואו, כולל שמיעת סיכומים, והנאשם הודה מספר ימים לפני המועד שנקבע להכרעת הדין. בנסיבות אלו, לטענתה, משקלה של ההודאה אפסי.
11. בעניין הענישה הנוהגת, ב"כ המאשימה הפנתה למספר פסקי דין בעבירות של רצח ושל נסיון לרצח, אשר יפורטו להלן. חלק מפסקי הדין נדונו בהתאם לדין הישן וחלקם בהתאם לדין החל כיום בעבירות ההמתה. היא עמדה על כך שגם על קטינים הוטלו בעבר עונשים של מאסר עולם, ועל כך שהמחוקק הביע דעתו לאחרונה כאשר תוקן החוק וניתן להטיל עונש מאסר גם על קטין מתחת לגיל 14. לדבריה הנאשם עצמו ראה את הגיל כיוצר חסינות, אולם מבחינת התוצאה הקשה אין משמעות לגילו של מבצע העבירה. עוד הוסיפה כי מהתסקיר עולה שהנאשם התגאה במעשיו והוסיף להחזיק באותן עמדות שגרמו לו לבצע את הרצח.
12. המאשימה ביקשה להטיל על הנאשם עונש של 20 שנות מאסר, והבהירה שלא ביקשה לגזור עליו מאסר עולם בשל גילו שהיה צעיר מ-14 בעת ביצוע העבירה, ובשל העובדה שלא ניתן לקבוע שהאקט הפיזי שגרם למוות נעשה על ידי הנאשם.
- בנוסף ביקשה ב"כ המאשימה לחייב את הנאשם בפיצוי מקסימלי למשפחתו של המנוח. היא ציינה כי בפסיקת הפיצוי יש לבחון את הסכום הראוי ולא את יכולתו הכלכלית של הנאשם.
13. ב"כ הנאשם הביע השתתפות בצער משפחתו של המנוח. הוא טען כי מדובר במקרה חריג שאין דומה לו בפסיקה, שכן הנאשם היה בגיל שבו טרם התגבשה אצלו זהות או מודעות לעבירות ולהליך המשפטי. לדבריו הנאשם גדל במחנה הפליטים שועפאט, בו מתקיימים אלימות, הפגנות וחיכוכים עם כוחות הביטחון על בסיס יום יומי. הנאשם הושפע גם מהרשתות החברתיות ומסרטונים בהם צפה באנשים שהותקפו, ואף ראה במו עינוי נער נרצח, וכל אלה גרמו למחשבות על ביצוע העבירה.
- הסניגור הוסיף כי לאחר האירוע היתה אורה של בלבול, ויתכן שאילו המנוח היה מטופל במהירות לא היה מאבד כמות דם כה גדולה.
14. לדברי ב"כ הנאשם יש משמעות לעובדה שלנאשם לא מלאו 14, ולאירוע שני צדדים, מצד אחד האירוע הטראגי והקושי של משפחת המנוח, ומצד שני הקטין שהיה בגיל שבו לא הגיע להבנה ולבשלות מלאה, אך נותן את הדין בדומה לבני גילאים מבוגרים יותר. הוא הוסיף כי הנאשם קיבל אחריות למעשים עוד מלכתחילה, ובשל גילו הצעיר קשה היה להסביר לו במדויק את מהות ההליך. עוד טען הסניגור כי הנאשם שהה במסגרת טיפולית, פעל בהתאם למסגרת והביע נכונות להשתקם, ואילו בבית הסוהר הוא צפוי להיות מושפע לרעה על ידי אחרים. לדבריו הטלת עונש מאסר ארוך תחמיץ את מטרות הענישה, ויש להטיל על הנאשם עונש שלאחריו יוכל לשקם את עצמו, כאשר בבתי הסוהר הביטחוניים אין טיפול ואין שיקום, ובסופו של דבר הנאשם שהוא תושב ישראל ישוחרר ללא שיקום. הסניגור הוסיף כי הוריו של הנאשם תומכים בנאשם עצמו אך מגנים את מעשיו. המשפחה אף שילמה מחיר, כאשר כתוצאה ממעשיו של הנאשם, בית המשפחה נהרס והם נאלצו לעבור להתגורר בשכירות.
- לטענת הסניגור הפסיקה אליה הפנתה המאשימה אינה משקפת את מהות האירוע ואת העובדה שבמקרה זה המנוח נפגע משני מקורות שונים. הוא ביקש להטיל על הנאשם עונש מידתי שלא יעלה על 8 שנות מאסר, ולאפשר לו לשקם את עצמו לאחר המאסר, בסיוע משפחתו.

15. הנאשם עצמו אמר כי הוא לוקח אחריות על מה שקרה ויודע שטעה. לדבריו הוא היה הסיבה והגורם למותו של המנוח. הנאשם הביע התנצלות בפני משפחת המנוח והשתתפות בצערה. הנאשם הוסיף כי במעון הוא למד והיתה לו כתובת לדבר איתה. הוא ביקש לתת לו הזדמנות על אף שטעה. דיון והכרעה

16. העבירה של רצח היא העבירה החמורה ביותר שיכול אדם לבצע כלפי חברו, ומן החמורות שבעבירות בספר החוקים. היא מגלמת הגנה על הערך העליון של קדושת חיי אדם. "רבות נכתב על עבירת הרצח ועל היותה 'אם כל העבירות'. רבות גם נכתב על מעשי האלימות הקשה שהופכים שכחים יותר בחברתנו, ובמיוחד בקרב בני הנוער. על בית משפט זה להמשיך לשדר מסר חד וברור המבטא את סלידתה הקיצונית של החברה ממעשים נתעבים כמעשיו של המשיב הגודעים את חייהם של חפים מפשע ופוגעים אנושות בחיי קרוביהם. סלידה זו קיימת באותה עוצמה גם כאשר המעשים בוצעו על ידי מי שהיה קטין בשעתו" (ע"פ 6490/11 מדינת ישראל נ' אלמוני (1.8.13), להלן: עניין אלמוני). עוד נפסק כי

"על בתי המשפט הדנים בעבירות כגון דא, אשר בוצעו על רקע לאומני, להעביר מסר חד משמעי ונוקב, בדמות ענישה קשה ומחמירה, בכדי לשרת את גורם ההרתעה מפני מעשים אלו. כפי שנקבע בפסיקתו של בית משפט זה, כאשר עסקינן בעבריינות המתבצעת על רקע אידיאולוגי, נדחים, ככלל, שיקולי ענישה אחרים, ובהם האינטרס השיקומי, מפני שיקול ההגנה על שלומו וביטחונו של הציבור, והרתעת עבריינים בכוח מפני ביצוע מעשים דומים" (ע"פ 2826/15 אהמד עביד נ' מדינת ישראל (7.5.16), וראו גם פסקי הדין המובאים שם). במקרה זה מדובר ברצח בנסיבות מחמירות. הרצח בוצע תוך תכנון והכנה מראש, על רקע אידיאולוגי, והוא כוון כלפי המנוח מתוקף תפקידו כשוטר מג"ב המגן על שלום הציבור.

17. סעיף 301א(א) לחוק העונשין קובע עונש חובה של מאסר עולם על עבירה של רצח בנסיבות מחמירות. בענייננו מתקיימות שתי נסיבות מחמירות: "המעשה נעשה לאחר תכנון או לאחר הליך ממשי של שקילה וגיבוש החלטה להמית" (סעיף 301א(א)(1) לחוק העונשין), ובנוסף, "המעשה נעשה מתוך מניע של גזענות או עוינות כלפי ציבור" (סעיף 301א(א)(4) לחוק). לכן, כפי שטענה ב"כ המאשימה, ברירת המחדל של הענישה במצבים מעין אלה הם עונש של מאסר עולם.

עם זאת, סעיף 25(ב) לחוק הנוער קובע כי על אף האמור בכל דין, אין חובה להטיל עונש מינימום על מי שהיה קטין במועד ביצוע העבירה. סעיף 25(ד) לחוק זה קובע כי לא יוטל עונש מאסר על קטין שבשעת גזירת דינו לא מלאו לו 14, וסעיף 25(ו) לחוק קובע חריג להוראת סעיף 25(ד), במקרה של עבירות כאמור שהן מעשי טרור. במקרים אלה בית המשפט רשאי לגזור על נאשם עונש מאסר, "לאחר ששקל בין השאר את נסיבות המקרה ונסיבות הקשורות בביצוע העבירה, השפעת המאסר על הקטין, גילו של הקטין בעת ביצוע העבירה, נסיבותיו האישיות של הקטין ויכולתו של המעון הנעול לתת מענה הולם אם יש חשש ממשי כי הקטין ישוב ויבצע עבירות." (סעיף 25(ו) לחוק הנוער).

- סעיף 25(ו) נחקק במסגרת תיקון לחוק הנוער משנת 2024, שהצורך בו נוצר "בשל החומרה הרבה ביותר של עבירת רצח בנסיבות מחמירות שהיא מעשה טרור או שנעברה במסגרת ארגון טרור ונוכח המצב הביטחוני" (תיקון מס' 25 - הוראת שעה תשפ"ה-1924, ה"ח הכנסת תשפ"ד 1006, 104). תיקון החוק מצביע על עמדת המחוקק, לפיה בעבירות חמורות במיוחד יש להעדיף את האינטרס של הגנה על הציבור על פני הגישה השיקומית.
18. מהמקובץ עולה כי כאשר מדובר בקטין שלא מלאו לו 14 במועד ביצוע העבירה, שביצע עבירה של רצח שהוא מעשה טרור, ניתן להטיל על הנאשם עונש של מאסר בפועל, ואין חובה להטיל עליו עונש של מאסר עולם. בקביעת עונשו של הקטין יש להביא בחשבון שורה של נימוקים, ביניהם גילו של הקטין, השפעת המאסר עליו, יכולתו של המעון לתת מענה הולם והחשש מפני חזרה על העבירות.
19. הנאשם שבפנינו ביצע את העבירה בגיל צעיר גם יחסית לקטינים. בגזירת עונשם של קטינים קיימת הכרה בכך שלא אחת "אין הכרתם ותודעתם מפותחת ובשלה באופן שעשוי היה לתרום במידה ניכרת למעורבותם במעשה העבירה, שאת משמעותו ותוצאותיו לא הפנימו ייתכן במלואם" (ע"פ 10715/05 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (4.9.07)) אך עם זאת, הכלל הוא, כי קטינות אינה מעניקה חסינות מפני ענישה מחמירה ומאחורי סורג ובריח, אף שיש להתחשב בה בגזירת עונשו של קטין. שיקולי השיקום שלעבריו קטין אין בהם כדי לאיין שיקולי ענישה נוספים של הרתעה וגמול, הנלמדים מחומרת העבירה ונסיבותיה (ע"פ 7113/08 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 6-7 (15.12.08); ע"פ 5184/14 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 91 (3.8.16)). זאת ועוד, מעשי טרור בכלל, ואירועי דקירה בפרט, בירושלים וברחבי הארץ, מבוצעים לעיתים קרובות על ידי קטינים, כך שהצורך בענישה מרתיעה ומשמעותית חל גם, ולעיתים ביתר שאת, על קטינים (ראו לדוגמה ע"פ 8863/15 פלוני נ' מדינת ישראל (7.6.16); ע"פ 3520/16 פלוני נ' מדינת ישראל (29.8.16)).
20. לנוכח גילו הצעיר של הנאשם קיים חשש מפני ההשפעה השלילית שעלולה להיגרם כתוצאה מעצם שהותו במאסר ממש. עם זאת, מהתסקיר עולה כי גם הגורמים הסוציאליים לא נקטו עמדה חד משמעית בנוגע לשהותו של הנאשם במעון. שירות המבחן נמנע מהמלצה בעניינו של הנאשם, ועמדת צוות המעון, שהובאה בתסקיר, היתה שעל אף שהנאשם השתלב באופן סביר במעון, וניתן היה להכיל את התנודות במצבו מבחינה לימודית וסוציאלית, הרי שבעיית המסוכנות לא קיבלה מענה הולם, וצוות המעון עצמו התלבט באשר להתאמת הנאשם לשהות במעון לנוכח עמדותיו בהתייחס לעבירות ביטחוניות.
- בנוסף, הנאשם עצמו ביקש לאחרונה לעבור ממסגרת המעון למעצר ממש. אף אם ניתן לשער שהמניעים לבקשה היו לבר - משפטיים, לא ניתן להתעלם מבקשתו המפורשת של הנאשם עצמו לעבור לשהות במסגרת בית סוהר.
21. המאשימה הפנתה לפסקי דין כמפורט להלן:
- ע"פ 8195/23 פלוני נ' מדינת ישראל (29.8.24) - המערער, קטין כבן 15.5 במועד ביצוע העבירות, הורשע ברצח באדישות ובעבירות נשק ונגזרו עליו 15 שנות מאסר ופיצוי בסך 258,000 ₪. בערעור נקבע כי החמרת הענישה בעבירות ההמתה אינה תחומה לבגירים בלבד והיא חלה גם על קטינים, בהתאמות הנדרשות. הערעור, שהתמקד בסכום הפיצוי שנפסק, נדחה.
- ע"פ 10025/16 פלוני נ' מדינת ישראל (10.8.17) - המערער הורשע בשתי עבירות של נסיון לרצח ובנשיאת סכין, כשיצא עם אחר בכוונה לדקור יהודים. שניהם הצטיידו בסכינים, ארבו לקרבן ודקרו אדם ברחוב. כשנמלט רדפו אחריו ואז דקרו ילד בן 12 שנקלע בדרכם. באירוע השני הדקירה בוצעה בפועל על ידי האחר. במועד ביצוע העבירה היה גילו של המערער נמוך מ-14, אך בעת גזירת הדין מלאו לו 14. המערער נדון ל-12 שנות מאסר ועונשים נלווים, וערעורו על הכרעת הדין ועל גזר הדין נדחה.

- ע"פ 3062/06 פלוני נ' מדינת ישראל (24.12.09) - המערערים הורשעו ברצח בכוונה תחילה על רקע מריבה שהתפתחה. מערער 1 היה כבן 16 וחודשיים ומערער 2 כבן 14 ו-8 חודשים. הם נדונו ל-22 שנות מאסר בפועל, וערעורם נדחה.
- תפ"ח (ירושלים) 58559-02-23 מדינת ישראל נ' פלוני (5.11.24) - הנאשם, קטין כבן 14 ו-3 חודשים, הורשע במעשה טרור של נסיון רצח, כאשר דקר את המתלונן בסכין ורדף אחריו כדי להמשיך לדקרו, וגרם למתלונן חתך שבגינה פונה לטיפול בבית חולים. הוא נדון ל-12 שנות מאסר ועונשים נלווים.
- תפ"ח (ירושלים) 43278-12-21 מדינת ישראל נ' פלוני (12.11.23) - הנאשמת, קטינה כבת 14 במועד ביצוע העבירה, הורשעה במעשה טרור של נסיון לרצח, כאשר דקרה את המתלוננת בסכין על רקע לאומני, וגרמה לה פגיעה מינורית. היא נדונה ל-12 שנות מאסר ועונשים נלווים.
- תפ"ח 21076-02-16 מדינת ישראל נ' פלוני (7.11.16) - על הנאשמים, קטינים שהיו כבני 15 ו-16 בעת שביצעו עבירה של נסיון לרצח והחזקת סכין, הוטלו עונשים של 11 שנות מאסר בפועל לאחר שהצטיידו בסכינים ודקרו את המתלונן על רקע דתי-לאומני, וגרמו לו לפציעות משמעותיות שהצריכו טיפול רפואי ותפרים.
- תפ"ח (ירושלים) 34700-07-14 מדינת ישראל נ' יוסף חיים בן דוד (4.2.16) -נאשמים 2 ו-3, קטינים בני כ-17 במועד ביצוע העבירה, הורשעו בעבירות של רצח וחטיפה לשם רצח של הקטין מוחמד אבו חדיר. נאשם 2 הורשע גם באירוע נוסף של נסיון חטיפה לשם כליאה, תקיפה הגורמת חבלה של ממש ונסיון הצתה. על נאשם 2 הוטל עונש של מאסר עולם ועוד שלוש שנות מאסר בחופף, ועל נאשם 3 הוטל עונש של 21 שנות מאסר.
- תפ"ח (חיפה) 29688-07-11 מדינת ישראל נ' פלוני (15.3.12) - הנאשם הורשע במה שהוגדר בגזר הדין כרצח המנוח, נער כבן 14 שנים, ללא סיבה נראית לעין. הרצח בוצע בדקירות סכין על ידי הנאשם ו-2 אחרים. ככל הנראה הנאשם היה כבן 15 במועד ביצוע העבירה. הוא נדון ל-20 שנות מאסר בפועל.
22. לעניין הענישה הנוהגת נפנה עוד לעניין אלמוני הנ"ל, בו הוטל על קטין שהורשע ברצח עונש של 18 שנות מאסר, בית המשפט דן בהטלת עונש מאסר עולם על קטינים ולבסוף החמיר בעונשו כך שיעמוד על 21 שנים; ע"פ 7193/22 נזיה עיוועי נ' מדינת ישראל (28.1.24), בו הורשעו קטין ובגיר בעבירה של מעשה טרור של נסיון לרצח, הבגיר נדון ל-16 שנות מאסר והקטין (בן 17.11) נדון ל-11 שנות מאסר, וערעורם נדחה; ע"פ 150/22 פלוני נ' מדינת ישראל (26.1.23) בו נדחה ערעור על עונש של 10 שנות מאסר לקטין בן 15.8 שהורשע במעשה טרור של נסיון רצח כשתקף שוטר מג"ב בעיר העתיקה בירושלים, וע"פ 9726/16 פלוני נ' מדינת ישראל (7.3.2018) שם נגזר עונש מאסר של 11 שנים על שני קטינים שהורשעו בשתי עבירות של ניסיון לרצח ובהחזקת סכין, שבוצעו על רקע לאומני.
23. מפסקי הדין דלעיל עולה כי במקרים של נסיון לרצח על רקע של טרור שבוצעו על ידי קטינים בגילאים שונים הוטלו עונשים הנעים במקרים רבים בין 10-12 שנות מאסר. זאת גם כאשר הפגיעות בקורבנות העבירה לא היו חמורות במיוחד. במקרים נדירים של הרשעת קטינים ברצח בנסיבות חריגות ובצירוף עבירות נוספות הוטלו על קטינים גם עונשים של מאסר עולם.
24. במקרה הנדון, אין מדובר בניסיון לרצח אלא ברצח שגרם למותו של אדם, כך שהעונש צריך להיות חמור באופן ניכר מהרף האמור. העובדה שמעשיו של הנאשם לא היו הגורם היחיד למותו של הנאשם היא אכן עובדה שיש ליחס לה משקל. ועם זאת, אין ספק שמעשיו של הנאשם הם שגרמו, גם אם באופן עקיף, גם לירי במנוח על ידי המאבטח, במטרה להגן עליו מתקיפתו על ידי הנאשם. למעשה, במקרה זה גם המאבטח הוא קורבן נוסף של מעשיו של הנאשם, שכן אין ספק כי הוא פעל במטרה להגן על המנוח מפני הנאשם, ולמנוע את הפגיעה בו.

עם זאת, כפי שציינה ב"כ המאשימה, במקרה זה קיימים שיקולים שלא לגזור על הנאשם עונש של מאסר עולם, בכלל זה גילו הצעיר של הנאשם במועד האירוע (אשר במצב המשפטי שהיה בתוקף במועד ביצוע העבירה לא היה מאפשר להטיל עליו עונש מאסר כלל), העובדה שלא ניתן לקבוע שהאקט הפיזי שביצע הנאשם הוא היחיד שגרם למותו של המנוח, וגם העובדה שבסופו של דבר הנאשם הודה וקיבל על עצמו אחריות, גם אם בשלב מאוחר של הדיון. 25. בשל חומרת העבירה אנו מרשיעים את הנאשם בעבירה בה הורשע. לאור כל האמור אנו מטילים על הנאשם עונשים כמפורט להלן:

1. מאסר בפועל למשך 18 שנה, בניכוי התקופה בה שהה הנאשם במעצר ממש.
2. מאסר על תנאי ל-6 חודשים למשך 3 שנים על כל עבירה לפי חוק המאבק בטרור תשע"ו-2016.
3. פיצוי למשפחת המנוח בסך 250,000 ₪, שישולם תוך 6 חודשים.

בטרם חתימה נצרף את תנחומינו לבני משפחתו של עסיל סואעד המנוח. דבריו הנוגעים ללב של אחיו תיארו ולו במעט את כאבה של המשפחה. אנו תקווה כי סיומו של ההליך יסייע להקל על סבלם. ניתן והודע היום יח' בשבט תשפ"ה, 16.2.25, במעמד הנוכחים.